

Galpert Ernő És A Felesége

Ez az esküvői képünk, 1947. április harmincadikán készült, Ungváron. 1939-ben a németek átadták a magyaroknak a volt magyar területeket, köztük Kárpátalját is [lásd: Kárpátalja elfoglalása; Munkács (valamint Ungvár és Huszt környéke) azonban már az első bécsi döntéssel visszakerült átmenetileg Magyarországhoz. -- A szerk.]. Zsidóellenes törvényeket vezettek be [lásd: zsidótörvények Magyarországon]. A zsidók tulajdonában nem lehettek gyárak, üzletek, műhelyek. Vagy átadták őket egy új tulajdonosnak [lásd: stróman], aki nem lehetett zsidó, vagy elvette a vagyont az állam. Apámtól bevonták a kereskedői engedélyét. Elvették az engedélyt annak a műhelynek a tulajdonosától is, ahol én dolgoztam, úgyhogy 1940-ben be is zárt a műhely. Apámnak is és nekem is munkát kellett keresnünk. Akkoriban még üzemelt a Roth-féle papírgyár, és fölvettek minket ide. A gyárban elég sok akkoriban korszerűnek számító műszaki berendezés volt, és engem fölvettek műszerésznek, apám pedig munkás lett. A Roth-gyárban ismerkedtem meg a leendő feleségemmel, Ackermann Tildával, aki szintén ott dolgozott. Akkoriban Tojbénak becézték. Tilda ugyanabban az évben született, mint én, munkácsi lány volt. A gyárban sok lány dolgozott, a gépüket pedig én láttam el. Akkor hívtak, ha valamit meg kellett szerelni vagy be kellett állítani. Így ismerkedtünk meg, és jóba lettünk. Egy egész kis társaság jött össze zsidó fiúkból és lányokból. A gyárban dolgozott Tilda barátnője, Frida és az én barátom, Vojta. Frida és Vojta találkoztak, és össze akartak házasodni, amint vége a háborúnak. Mi is egymásba szerettünk Tildával. Munka után, esténként találkoztunk és sétálgattunk. Tilda sokszor volt nálunk, és én is gyakran elmentem hozzájuk. Tilda tetszett a szüleimnek. Ha nem jött volna közbe a háború, azt hiszem, hamarosan összeházasodtunk volna. De folyt a háború, és nem lehetett tudni, mit hoz a holnap. Tilda is vallásos zsidó családban született. Apja, Ackermann Icik borral foglalkozott, készíttéssel is és értékesítéssel is, az anyja pedig, akit Weisz Hendlnek hívtak, háztartásbeli volt. Tildáék nyolcan voltak testvérek, Tilda volt az utolsó előtti a sorban. 1944 áprilisában engem és sok, szintén 1923-ban született fiatalembert egy magyar területen lévő munkatáborba vittek. Tilda és én nem tudtuk, hogy mi vár ránk. Mindenesetre megbeszéltük, hogy találkozni és kapcsolatot teremteni a nagynénémén, apám lánytestvéréen keresztül tudunk, aki Svájcban lakott. Betanultuk a címet: Lugano, Bella Vizari 10. A sors úgy rendelte, hogy találkozzunk Tildával. Akkor érkezett vissza Munkácsra, amikor én már katona voltam. 1944-ben Tildát és a

csaladját Auschwitzba vitték, ott halt meg az egész családja. Tilda Auschwitzból Reichenbachba került, egy munkatáborba, itt volt egészen a felszabadulásig. Miután felszabadították, Munkácsra ment. Én leveleztem Vojtával, a barátommal. Ő mondta meg a tábori postacímemet Tildának. Tilda írt nekem. El sem tudom mondani, milyen boldog voltam, amikor megkaptam a levelét! Levelezni kezdtünk. A következő levélbe Tilda beletette a fényképét, és ezt írta rá: 'Az én drága Arimnak'. Ez a kép végig nálam volt, most pedig a családi albumban őrizzük. Tilda Ungváron telepedett le a nővérénél, Szerénánál, és dolgozni kezdett. Amikor 1947-ben leszereltek a hadseregből, egyenesen hozzám mentem. Tilda akkor a városi tanács kereskedelmi osztályán dolgozott. Én kifakult katonai ingzubbonyban, durva vászoncsizmában voltam. Tilda és Szeréna szerzett jegyet -- akkor mindent jegyre adtak --, és hoztak nekem ruhát. Elhelyezkedtem műszerészként egy kisszövetkezetnél. Szerénánál laktunk. Adott nekünk bútort és néhány háztartási eszközt. Mikor a hadseregből megjöttem, nem volt igazolványom, csak katonakönyvem. Együtt laktunk Tildával, az esküvőről valahogy nem is esett szó. Szüleink nem voltak, az ő nővérén kívül rokonaink sem -- az úgy meg miféle esküvő lett volna? 1948. április harmincadikán Tildával sétálni mentünk, csodaszép idő volt. Akkorra már kaptam igazolványt. Már nem is emlékszem, melyikünk mondta, hogy menjünk el a házasságkötő hivatalba. Akkor nem kellettek tanúk, nem kellett előre bejelentkezni. Bementünk a házasságkötő hivatalba, bemutattuk az iratainkat, az anyakönyvvezető beírta az anyakönyvbe a nevünket, és kiadta az anyakönyvi kivonatot. Minden nagyon hétköznapi volt. Vettem a boltban egy üveg pezsgőt, egy bonbont, és megkértem az anyakönyvvezetőt, hogy koccintson velünk a boldogságunkra. A házasságkötő hivatal asztalára raktuk a poharakat, amiket az anyakönyvvezető kerített valahonnan, és fölbontottuk a pezsgőt. Aztán ugyanebben az épületben, egy fényképészetben készítettünk néhány fotót. Aztán Tilda azt mondta, hogy be kell mennie a munkahelyére, mert összegyűlnek a kollégák, hogy megünnepeljék május elsejét. Engem meg az én munkatársaim hívtak el. Elváltunk hát egymástól, mindketten a saját munkahelyünkre mentünk. Hát ilyen volt a mi esküvőnk.